

1^E DEEL,
Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

#1 De schilder Piet Mondriaan begon ooit te schilderen zoals in de afbeelding linksboven. Een boom in een feest van kleuren. Hij eindigde - en werd bekend - door werken zoals op de afbeelding rechtsonder.

De afbeeldingen ertussen zou je als transfiguratie, als gedaanteverandering of metamorfose kunnen zien.

Transfiguratie is ook de term en titel geworden voor het verhaal dat we vandaag centraal stellen: Jezus op de berg wiens gedaante voor de ogen van drie van zijn leerlingen verandert.

Van Mondriaan kunnen we wellicht leren wat er ook met dit verhaal wordt beoogd. Ik citeer hem: ‘Achter de veranderlijke vormen van de natuur ligt een onveranderlijke zuivere werkelijkheid.’ Mondriaan probeerde het diepere wezen van de werkelijkheid weer te geven, niet zoals die zich al dan niet toevallig aan ons voordoet.

Is wat wij *zien* ook het wezenlijke? Meer dan ooit in de geschiedenis van de mensheid hebben wij beelden die suggereren dat ‘what you see is what you get’.

Mondriaan zocht om zo te zeggen *rechtlijnig* naar de kern.

Op zijn manier doet het Evangelie dat ook. Mattheus, Marcus, Lukas en Johannes ‘fotograferen’ niet. Ze vertellen. Ze geven het woord aan het woord.

Woorden kunnen *verbeelden* zonder dat ze ‘beelden’ maken. De Bijbel gruwet van beelden, omdat ze zo vast staan. Maar *verbeelden* is iets heel anders. Verbeelden is lenig, creatief, evocatief en altijd voorlopig. ‘Zien soms even’. ‘Horen in het voorbijgaan’.

De ‘kern van alles’: “die wij God noemen”, laat zich niet vastleggen. ‘Ik ben die ik ben’, is zijn credo. De twee reuzen uit het Oude Testament, Mozes en Elia, zijn beiden héél dicht bij God geweest. Maar toen het werkelijk op een ontmoeting leek uit te draaien, verborgen ze zich zo, dat ze enkel zijn ‘voorbijgaan’ gewaar werden.

Dichterbij dan dat kun je niet komen. Wie probeert te *geloven*, en eerlijk durft te zijn over zijn of haar ervaringen, zal altijd zeggen dat het een ‘aanraking’ is geweest, heel even, niet méér en ook niet minder.

#2 De weg van Jezus van Nazareth is een spoor van God. De liefde die God is en geeft vind je in de ontmoetingen die hij heeft, de gesprekken die hij voert, de handen die hij oplegt.

Dwars door zijn menselijke uiterlijk, dwars door zijn scherpste, zijn radicaliteit én dwars door de weerstand die hij oproept *en* dwars door het lijden dat hem wordt aangedaan lees je Gods liefde. Als *licht* dat kiert.

Het verhaal van de transfiguratie wil dát verbeelden. Dat we in wat Jezus doet en zegt, in zijn *leven*, Gods pure licht gewaar worden. Dat dit licht ín hem woont en dóór hem heen schijnt in

het leven dat hij met verduisterde mensen leeft. Dat Gód zó in deze wereld door een mens kan schijnen.

Het is maar een *moment*, op deze hoge berg - letterlijk een *piekervaring* - dat je dit kan meemaken. Een moment van puur en zuiver geluk, dat ieder mens nodig heeft. Een ogenblik van de 'zuivere werkelijkheid' van God, een blik op zijn pure liefde. Liefde kun je niet afbeelden, behalve door het meest intens denkbare licht.

U ziet hier de klassieke icoon van dit verhaal: Jezus in het midden, met een stralenkrans van blauw licht, met Elia en Mozes, en drie van zijn leerlingen amechtig op de grond, het is voor hen teveel om te bevatten.

#3 Dat ziet u ook hier: hetzelfde tafereel, maar nu heeft de middelste leerling, dat is Petrus, daaronder, zijn *sleutel* in zijn rechterhand. Maar zijn sleutel past *niet* op de deur naar wat hij hier ziet, hij krijgt met zijn verstand geen toegang: hij wil drie *tenten* bouwen, om deze piekervaring *vast* te houden, in een tent - of tempel - of kerk - óp te sluiten. Hij wil 'het licht onder de korenmaat zetten'.

#4 Maar dat gaat niet door: een stem klinkt. Onze lieve Heer zelf, en men is op dit schilderij zo vrij geweest hem er maar bij te schilderen - spreekt over Jezus: 'dit is mijn geliefde zoon, luister naar hém'. Niet in een huis door mensenhanden gemaakt, maar in *mensen* wil dit grote licht, deze liefde wonen. Dié zijn zijn 'tempel', zijn 'aardse tent'.

#5 Een mens - zo zeggen wij - kan *stralen*. Van geluk. Van 'op zijn of haar plaats zijn'. Van het beleven van een gelukkig samenzijn met anderen. Op die kern gunt het Evangelie hier ons bij Jezus een blik: 'zijn gezicht straalde als de zon'.

#6 Samen zijn met anderen. Jezus is in *gesprek*. Soms is een gesprek ook een moment waarop het diepste van een het contact dat je met iemand hebt wordt gevoeld, dat 'pure', 'zuivere' van een band, een huwelijk, een vriendschap, een ontmoeting.

In gesprek zijn met Mozes en Elia, met 'wet' en profetie, met wat je léért en hoe je dat toepast en bij de les blijft Hij voert in alle verhalen dit gesprek. Van 'geen tittel of jota veranderen' tot 'maar ik zeg u'. Hij staat ín en hij staat vóór zijn Joodse traditie. Dat gesprek móet doorgaan.

We verliezen veel als er geen gesprek over de traditie meer plaats vindt - over wat doorgegeven wordt van generatie op generatie. Ik bedoel niet: klakkeloos overnemen, maar een *gesprek*, zoals hier.

#7 Zó niet dus, hoe knap geschilderd ook door Fra Angelico. Hier verbleken Mozes en Elia en wordt Jezus een soort álleenheerser', die alle ruimte inneemt.

#8 Maar een écht gesprek betekent licht en liefde. Daar gaat het om.

===MUZIEK===

2e DEEL,

Een gesprek dus, met Mozes en Elia. Van hen beiden - en aan het eind van het Evangelie ook van Jezus - geldt dat er geen 'graf' van ze is. Ze zijn niet 'dood en begraven', ze leven. Ze spreken ook met *ons* en hier met Jezus.

#9 Ook Mozes ging in licht en vuur de berg op. Om in ontvangst te nemen de stenen tafelen, het onderwijs van de hoop, dat je je eigen mag maken om *ergens* een beloftevol land te laten zijn. Hier komt hij van de berg, met de stenen platen met al die liefdevolle wijsheid.

#10 Waar haal je je inspiratie vandaan? Uit dat onderwijs? Ja. Maar ook “van boven”, dat wil zeggen wanneer je je hoop laat opklimmen tot boven je verstand, boven je begrip, boven je angsten uit. De berg op, waar God verschijnt. Het ‘geluuksmoment’ zoeken. Het pure licht zien, soms, even. En dan terugkeren en het delen en verwerklijken met je medemensen.

#11 Dit is de beroemde Mozes van Michelangelo in Rome. Maar wat doen die horentjes daar op zijn hoofd? Dat heeft toch iets duivels? Het tegendeel is waar. Hij *straalde* - even intens als Jezus hier - van de nabijheid van de overweldigende liefde van God. Alleen die ‘stralen’ (uitsteeksels) zijn verkeerd vertaald en als horentjes op zijn hoofd terecht gekomen.

#12 Ziet U: zó is het bedoeld.

===MUZIEK===

3^E DEEL,

#13 Ontoegankelijk is het licht van God. Als de zon. Hoe dichterbij hoe verzengender. Ook dát is een waarheid van Mondriaan: hoe dichterbij die kern, hoe abstracter het wordt. *In* die kern kunnen wij niet leven. Wél ván. Ván die kern. Van de gloed en de warmte. Van het licht en de liefde.

#14 Ik laat u een paar kunstwerken zien - niet toevallig moderne, omdat juist moderne kunst een vraagteken zet bij alles wat wij menen te kunnen *zien*. Daar tegenover stelt zij een *onzekerheid* die juist meer een beroep doet op ons *vertrouwen*. Op hoop en verwachting.

#15 Op *vermoeden*. Vermoeden van licht.

#16 Op een onmogelijke verbondenheid met dat licht. ‘Ik wil dat licht zijn’, zei Jezus van Nazareth, ‘onder de mensen, hoe zal ik dat kunnen?’, vraagt hij, in een gloedvol gesprek van drie grote Godzoekers.

===MUZIEK===

4^E DEEL,

#17 En dan is er die wolk die hen overschaduwet. En de stem die tot ons spreekt. Als de hemel niet zwijgt maar spreekt, is dat verlossend. Dat weet u ook: soms is er in je diepste diepte een stem - niet uit jezelf opgekomen - die een verlossend woord spreekt.

#18 Jezus is op een moment van zijn leven gekomen dat hij weet dat het licht dat hij wil zijn het moet opnemen tegen de duisternis. Dat Gods licht het donker wil verjagen door hém, door mensen. Hij weet van de donkere wolken, van lijden en dood - en dan spreekt deze stem een verlossend woord: ‘hij hier is mijn eigen allerliefste kind’. Dat licht valt op een mensenkind dat zelf straks in doodsnood zal verkeren.

#19 De Sjechinà, noemt het Joods geloof de onzichtbare presentie van de Eeuwige. Een wolk symboliseert dat. Een wolk die meeding door de woestijn. Je ziet niet wát die wolk verhult, maar wél dat er iemand ís die *verhuld* aanwezig wil zijn.

En zo gaat God mee, dat weet ook Jezus. Met de mensen op hun tocht in de woestijn. En Mozes staat te zwaaien met zijn stenen tafelen. Het onderwijs van de hoop wijst de weg en God zelf gaat méé.

===MUZIEK===

5^E DEEL,

#20 Dit schilderij plaatst de transfiguratie in een heel normaal herkenbaar landschap. Zonder hoog verheven berg. Maar toch - zegt schilder Giovanni Bellini - gaapt er een kloof tussen het tafereel en ons, onze werkelijkheid. Een kloof die nog overbrugd moet worden, wil het verhaal geen abstractie blijven.

#21 Ze moeten de berg weer af. Het leven in. Op deze icoon ziet u links Jezus zijn leerlingen de berg op gidsen en rechts met hen de berg weer afdalen. Hij gaat zijn leerlingen niet alleen voor in “het hogere” maar ook in het weer afdalen naar het dagelijks leven van mensen.

#22 ‘We moeten weer naar beneden, jongens’, zegt Jezus als het extatische moment voorbij is, als het ‘weer maandag is’ en Mozes en Elia weer vertrokken. Rembrandt tekent dat moment uiterst nuchter, alleen het licht is nog blijven hangen.

#23 Want er is een *tegelijktijd*. Terwijl Jezus boven op die berg was, in het licht van de *zon* van Gods liefde, was er beneden de onmacht van zijn andere leerlingen om een *maan* zieke jongen te genezen. U ziet hier dat ‘tegelijktijd’ op een imposant schilderij van Rafaël.

#24 Hoe overbrug je het verschil tussen de altijd stralende zon en de bleke maan met haar fragiele licht? Hoe verbindt de zoon van de hemelse vader zich met de zoon van deze wanhopige aardse vader? Hoe helpt Jezus de mensen beneden, zijn eigen leerlingen, in het donker onder aan de berg, in hun *machteloosheid*?

#24 Door licht te zijn zolang en zoveel hij kan! Het licht met zijn leven door te geven - ook aan deze jongen, ook aan ons machteloze mensen die zien hoe ziekte, oorlog en geweld de wereld verscheuren.

Door geloof in dit licht, dat niet ‘abstract’ beschikbaar is, maar geleefd moet worden in onze harde werkelijkheid.

#25 Het brengt deze mens zélf in het donkerste donker. Maar - zo zie je hier op ‘de witte kruisiging’ van Marc Chagall: dat licht is niet te doven, zelfs hier niet. Het valt op een gekruisigde, en het kiert straks langs de grafsteen -het leven in, tot aan de uiteinden der aarde.

Moge het zo zijn - Amen

=== INTERLUDIUM ===